

EAKATE VÄÄRKOHTLEMINE

ANDREI KNUUT
07.02.2019

MIKS ÜLDSE ON TEEMAKS?

Kunagi varem ja vähese harituse tasemega sotsiumides eakatesse suhtumine võis olla nii ja naa, erinevast kultuurilisest taustast olenevalt kas väga lugupidav või põlastav ja mõnitav.

Tänapäeval, igas mõttes-suunas arenevas ühiskonnas, ilmsiks tulevad õudused mõjuvad rohkem ja rohkem šokeerivana.

Mingil hetkel edumeelsed inimesed võtsid ette ja hakkasid eakate väärkohtlemise vastu võitlema.

DEFINITIOON

Elder abuse is defined by the World Health Organisation (WHO) as “a single, or repeated act, or lack of appropriate action, occurring within any relationship where there is an expectation of trust which causes harm or distress to an older person”.

Eakate väärkohtlemine on kas ühekordne või korduv tegevus või tegematajätmine, mis toimub suhtes, milles ühel poolel on ootus teise poole usaldusele ja mis põhjustab vanemale inimesele kahju või kannatust või rikub tema inim- või kodanikuõigusi.

MISMOODI SAAB EAKAT VÄÄRKOHELDA

- Füüsiline vägivald
- Psühholoogiline vägivald
- Finantsvägivald
- Seksuaalvägivald
- Hooletusse jätmine
- Võõraste väärkohtlemise mittemärkamine
- Inimese mittetoetamine olukorras, kus ta on iseenda hooletusse jätnud

STATISTIKA...

- Aastas kogeb väärkohtlemist 1 eakas 6-st
 - Psühholoogiline väärkohtlemine 12% (alandamine, valikuvõimalusteta jätmine, ebaväärikas kohtlemine protseduuride ajal)
 - Rahaline väärkohtlemine 7%
 - Abita jätmine 4% (ravita, toiduta, hoolduseta)
 - Füüsiline väärkohtlemine 3% (nahakahjustused, luumurrud, mittekohane tõkendamine/fikseerimine, vale ravimi andmine)
 - Seksuaalne väärkohtlemine 1%
-
- Eakate väärkohtlemine on eeldatavalt kasvav probleem kiirelt vananevas ühiskonnas
 - Asutushooldusel elava eaka väärkohtlemise risk on suurem kui kogukonnas elaval inimesel

STATISTIKA EI OLE ALATI USALDUSVÄÄRNE

- Erineva kultuurilise ja majandusliku taustaga ühiskondades raporteerimine ja riiklik sekkumine on erineval tasemel.

EI PANDA TÄHELE VÕI EI OLE OLUKORRAST ARU SAADUD, SEETÕTTU JÄÄB TUVASTAMATA

- Võib olla tahtlik või mittetahtlik
- Tihti väärkohtlemisena hinnatav olukord ei ole eaka silmis sugugi halb
- Eaka väärkohtlemine võib tuua kaasa tõsised kehalised kahjustused ja pikaajalised psühholoogilised tagajärjed

PÕHJUSED - LIHTSAMAD JA KEERULISEMAD

Neli prevaleeruvat psühholoogilise komponendiga põhjust:

- (Eaka) patsiendi füüsiline ja vaimne võimetus
- Hooldaja suurest pingest tingitud stress
- Põlvkondadevahelised hõõrumised
- Väärkohtleja enda vaimne häire

OLULINE ON PANNA TÄHELE

- Käitumise muutused
- Füüsilise muutused
- Kõneteemad

RIIGI ROLL JA NÖ “AMETLIK” SEKKUMINE

- Eakate teadlikkuse ja oskuste taseme tõstmine
- Kodanike teadlikkuse tõstmine
- Oletatavast väärkohtlemisest signaali tõsiselt võtmine ja võimaliku juhtumiga kiire ja tõhus tegelemine
- Kas lastekaitse kõrvale tuleks asutada ka eakatekaitse?

VAADAKEM KA PEEGLISSE

TERVISHOIUS

- Ravimeetmete põhjendamata kasutamata jätmine
- Liiga agressiivne/kahjustav ravi (nt psühhotroopsed ravimid, liikumise tõkendid, seisundile mittevastavate ohtlike raviotsuste tegemine)
- Isiku ravi/hoolduse soovide arvestamata jätmine
- Abita jäämine pärast haiglast lahkumist

VAADAKEM KA PEEGLISSE

MED24 uudised 28.01.2019

PERH palliatiivravikeskuse juhataja Pille Sillaste

Süsteem jooksubat pöördumatult haigeid: iga paarikümne päeva järel tuleb leida koht järgmises haiglas

KASUTATUD MATERJALID

- European Charter of rights and responsibilities of older people in need of long-term care and assistance (2010)
- European Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms
- European Social Charter
- The Madrid International Plan of Action on Ageing and the Political Declaration (2002)
- Recommendation CM/Rec(2014)2 of the Committee of Ministers to member States on the promotion of human rights of older persons (2014)
- Policy Recommendations Regarding Violence against Older Women in Europe (2018)
- “Gerontoloogia” õpik (toimetaja Kai Saks, 2016), peatükk “Diskrimineerimine vanuse alusel” (Tiina Tambaum)

ONGI
SELLEKS
KORRAKS
KÕIK